

Németh Orsolya

Néhány szó a lengyel válogatásról

Napjaink lengyel irodalma – hangozzék ez bármennyire is közhelyesnek és általánosításnak – igen sokszínű, ez a válogatás is ezt igyekszik reprezentálni – mind a líra, mind a próza területén. Kezdjük talán a lírával. Az idősebb, jól ismert költőnemzedéket Bohdan Zadura képviseli, aki itt egy, a hadiállapot idején íródott és a nyelvvédőket bosszantanni kívánó költeményével szerepel. Ismerősen csenghet Marcin Świetlicki neve is, bár valószínűleg inkább a Świetlicki nevű rockzenekar frontembereként hallhatott róla a magyar közönség. Költészetét sokszor barbarizmusnak is nevezik, mivel – több kortársával együtt – azt vallja, hogy a hétköznapi, beszélt nyelvhez közeli kifejezőmód is alkalmas a költészetre. A költészet mellett drámákat is író Krzysztof Jaworskinál a satirikus, provokatív versek állnak a középpontban.

Igazi csemegének számítanak a két lengyelországi tatár költő, Musa Czachorowski és Selim Chazbijewicz versei, utóbbitól egyenesen egy a végtelen sztyeppéket megidéző sámáni költemény került be a válogatásba.

A próza területén sem kevésbé színes a paletta. Bronka Nowicka kisprózáiban a tárgyaké és az emlékeké a főszerep – az író nő egyébként a legmagasabb lengyel irodalmi díjat, a Nikét is magéának tudhatja. Szintén rövid – és rendkívül költői, metaforikus – elbeszéléseivel képviselteti magát Paweł Sołtys, aki eddig leginkább zenészként, dalszövegíróként volt ismert Pablopavo néven. Az itt közölt írásai első, frissen megjelent elbeszélésgyűjteményéből valók. Valószínűleg nem kell azonban bemutatni az olvasónak Olga Tokarczukot és Krzysztof Vargát, hiszen mindketten a rendszerváltás környékén indult lengyel írógeneráció emblematikus személyiségei. Tokarczuk *Begunok* című regényéből hozunk egy rövid részletet, amelyben megjelenik a kötet vezérmotívuma, az utazás, és az írónőre jellemző – egyszerre sűrített és többrétegű – egyéni elbeszélésmód. A félig magyar Krzysztof Varga már maga mögött tudhat egy magyar trilógiát, most pedig *Sonnenberg* címen Budapestről írt regényt. Az itt megjelenő részlet igazi kuriózum, a regény ugyanis még Lengyelországban is megjelenés előtt áll. A legifjabb írónemzedéket képviseli Adam Miklasz és Aleksandra Zielińska. Az egyébként újságíróként is dolgozó Adam Miklaszt leginkább a foci, Közép-Európa és a Balkán érdekli. Utóbbinak ékes példája az itt olvasható, *A gyáros kincse* című művének egyik „főszereplője”, a kebab (vagy inkább kebab) is. Aleksandra Zielińska az *Alicja esetében* pedig a mai egyetemisták és a krakkói bohémek „kemény” életébe enged betekintést, miközben a *Mester és Margaritából* is feltűnik néhány szereplő.

Végezetül pedig két olyan írást olvashatnak, amelyek túlmutatnak a klasszikus értelemben vett szépirodalmon, ezzel a lengyel publicisztikából is egy rövid ízelítőt nyújtva. Ryszard Legutko filozófus, politikus itt közölt szövegrészletéből a lengyel lélekről tudhat meg fontos és érdekes dolgokat az olvasó. A szintén filozófus Agnieszka Kołakowska (akinek neve egyébként ismerős lehet édesapja, a világhírű lengyel filozófus, Leszek Kołakowski okán) pedig a konzervatív liberális konyha rejtelseibe vezeti be az érdeklődőket.